

Nieuwsbrief

Havenlaan 88 bus 73 - 1000 Brussel

INSTITUUT
NATUUR- EN BOSONDERZOEK

NIEUWSBRIEF@INBO.BE / WWW.INBO.BE

December 2019

Beheerders positiever dan wetenschap over kansen aanpak invasieve exoten (NB 12-19)

De Europese Verordening ter preventie en beheer van invasieve uitheemse soorten verplicht lidstaten beheerdoelstellingen vast te leggen voor een set van invasieve exoten (de “Unielijst”). Budgetten voor exotenbeheer zijn echter beperkt. Beheer op het terrein moet haalbaar en zinvol zijn, en tegelijk wetenschappelijk onderbouwd. Beslissingen hierover moeten transparant zijn en gedragen worden door de terreinbeheerders. Op 19 december 2018 vond de [workshop “Beheer van invasieve uitheemse soorten van de Unielijst”](#) plaats in Brussel, georganiseerd door het INBO, DEMNA, het Nationaal Secretariaat Invasieve Uitheemse Soorten en het Belgisch Biodiversiteitsplatform.

Zonder duidelijke, gedragen doelstellingen en afspraken en een gedegen monitoring van de resultaten, hebben beheerprogramma’s voor invasieve exoten weinig kans op slagen. Dit was precies de bedoeling van deze workshop met beheerders en onderzoekers. De workshop werd bijgewoond door 78 mensen, waarvan meer dan de helft terreinbeheerders, en maakt deel uit van een gestructureerde, participatieve besluitvorming ter ondersteuning van de implementatie van de EU Verordening invasieve exoten.

Uit de discussies blijkt alvast geen gebrek aan ambitie bij beheerders. Vaak schatten zij de haalbaarheid van het beheer van invasieve exoten hoger in dan onderzoekers, weliswaar met een aantal belangrijke randvoorwaarden. Voor veel soorten werd een gebrek aan professionalisering van het beheer aangestipt als knelpunt. Ook een gebrek aan langetermijnengagement, inclusief budgetlijnen voor volgehouden beheer, was een veelgehoorde verzuchting.

De invasiescenario’s, beheerstrategieën, uitkomsten van de expertbeoordelingen en de aanbevelingen vanuit de workshop staan ondertussen [in een lijvig rapport](#). Een onmisbaar naslagwerk voor al wie met exoten en het beheer ervan bezig is. Het rapport zal nu als input dienen voor beslissingen over de Belgische beheerstrategie voor de exoten op de Unielijst van de [EU Verordening](#).

[Tim Adriaens](#)

Advies in de kijker: translocatie van veldkrekel in het Dijleland (NB 12-19)

De veldkrekel is een bedreigde diersoort die leeft in holletjes op zonnige, droge en zandige plaatsen, zoals in heidegebieden. Door versnippering en intensivering van het landschap is zijn leefgebied serieus ingekrompen. De soort komt vooral nog voor in de Antwerpse en Limburgse Kempen. In Vlaams-Brabant resten er maar enkele geïsoleerde en bedreigde restpopulaties.

Om de soort van regionale uitsterving te behoeden is een translocatieproject opgezet. Translocatie van dieren, al dan niet via gekweekte exemplaren, kan een belangrijk hulpmiddel zijn om een plaatselijke populatie te ontdubbelen, en aan risicospreiding te doen. Het kweekprogramma leverde voldoende nimfen om uit te zetten op geschikte plaatsen in het Dijleland. In 2020 kan het proces van vangst, kweek en uitzetting herhaald worden. Zo kan de genetische variatie van de populatie op de plaatsen van uitzetting verhogen. Vooraleer hiermee verder te gaan, is genetisch onderzoek nodig om te evalueren of de translocatie de gewenste effecten heeft bereikt.

In dit advies schetsen we de context van translocaties in het algemeen en dit translocatieproject in het bijzonder. We gaan ook dieper in op de genetische aspecten die verder onderzocht moeten worden.

[Lieve Vriens](#)

Amerikaanse stierkikker nu ook in de haven van Antwerpen? (NB 12-19)

De Amerikaanse stierkikker heeft zich vanaf 2000 in Vlaanderen weten te vestigen in een groot aantal poelen en vijvers in de Netevallei. Deze niet-inheemse invasieve kikker, die veel groter is dan onze amfibieën, komt ook voor in Frankrijk en Italië. Door zijn vraatzucht heeft de soort een negatieve impact op lokale amfibieënpopulaties. Bovendien wordt gevreesd dat hij drager van (nieuwe) ziektekiemen kan zijn. Daarom wordt in Vlaanderen de laatste jaren veel moeite gedaan om de verdere uitbreiding van de stierkikker te voorkomen en de soort actief te bestrijden op de plaatsen waar ze al gevestigd is.

Recent werden in de Antwerpse haven DNA-sporen van de Amerikaanse stierkikker opgepikt bij door het INBO uitgevoerd Environmental DNA-onderzoek (eDNA). Dit gebeurde eerder toevallig in de marge van de ontwikkeling van een screeningmethode voor de monitoring van amfibieëngemeenschappen in Vlaanderen. We vingden hierbij op twee tijdstippen een zwak signaal op in enkele poelen nabij de Haasop in Kallo, een belangrijke habitat voor onder andere de bedreigde rugstreeppad. Deze waarneming buiten het bekende verspreidingsgebied van de stierkikker in Vlaanderen is erg verontrustend. Daarom zal deze waarneming via bijkomende veldobservaties en eDNA-onderzoek verder worden opgevolgd.

Los van deze recente bevinding start het INBO, in samenwerking met PXL BIO-Research, Provincie Antwerpen, Natuur en Bos en Natuurpunt Beheer vzw, een Europees project 'LIFE 3n-Bullfrog' om de soort binnen zijn bekend verspreidingsgebied in Vlaanderen via eDNA in kaart te brengen. De impact op de lokale fauna wordt onderzocht en de soort wordt met een innovatieve techniek bestreden.

Deze nieuwe waarneming in de Antwerpse haven geeft aan dat eDNA-methodieken een efficiënt instrument kunnen zijn om invasieve soorten in kaart te brengen en aan early warning te doen. Het vroegtijdig opsporen is namelijk cruciaal om snel en kostenefficiënt te kunnen ingrijpen.

[Rein Brys](#)

3n-Bullfrog ontvangt fondsen van het LIFE Programma van de Europese Unie.

ExotenNet brengt beheerders bij elkaar (NB 12-19)

Ben je terreinbeheerder, beleidsmaker, onderzoeker of gewoon burger en ben je bezorgd over invasieve exoten? Vind je de wetgeving en het beleid soms een kluwen? Wil je meer weten over onderzoek en beheer in de praktijk? De stand van zaken in Europa? Zodat ook jij efficiënt de strijd kan aangaan met reuzenberenklauw, reuzenbalsemien, muskusratten, Aziatische hoornaar of andere invasieve soorten? Ben je fan van opleidings- of netwerkmomenten met andere beheerders om je kennis bij te schaven of uit te wisselen?

[Schrijf je dan nu in](#) voor de [e-Nieuwsflash ExotenNet](#) en blijf uit eerste hand op de hoogte! Maak ook kennis met onze beheerervaringen via [gedocumenteerde casestudy's uit het exotenbeheer](#). De nieuwsbrief is een samenwerking tussen RATO vzw, Ecopedia, INBO, Natuur en Bos, De Vlaamse Waterweg, Provinciaal Centrum Milieuonderzoek en de dienst Integraal Waterbeleid van de provincie Oost-Vlaanderen. Ze wordt uitgegeven met de financiële steun van het Europees Fonds voor Plattelandsontwikkeling.

Maar er is meer: onze redactie is geïnteresseerd in jouw ervaringen. Wil jij een geslaagde of minder geslaagde beheertechniek delen met de praktijkgemeenschap? Of heb je een interessant project rond exotenbeheer? Een opleiding of onderzoek? [Contacteer de redactie](#).

Samen kunnen wij bouwen aan een actieve praktijkgemeenschap, waarin terreinbeheerders, beleidsmakers en onderzoekers elkaar kunnen vinden.

[Tim Adriaens](#)